

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL

LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR :

Mestugean, Al. Cazaban, D. Iov, I. Livescu, Gabriel Donna, Emil Nicolau, I. C. Aslan, Leontin Iliescu, Victor Anestin, Al. T. Dumitrescu, etc. etc.

ANUNCIURI

Linia pe pagina 7 și 8
—BANI 20—

Principele moștenitor al Muntenegrului, rănit pe câmpul de război.

GALERIA MARILOR MAESTRI AI MUZICEI

LISZT, (Franz, pianist și compozitor magiar, născut la Weidning. A compus mai bine de șase sute lucrări; *Fantasia, Lăutar și cântec, poezie simfonică, răscoală, etc.*, Scrisa groasă de executant, dar mai ales, ca pianist a reprezentat succesiv în Europa. A murit la Bayreuth. 1811—1886).

THOMAS (Ambroise) născut în Metz în 1811. A avut lecții de la tatăl său și de la Liszt. Operele sale, *Migdal, Făcșul marelui apostol de vază, Handel, François de Rimini, Sărbătorile Teampăstă* sunt seriale instruite și încântătoare și cu un gust delicat. El a exercitat o mare influență asupra muzicii moderne.

FLOTOW (Fred.) născut la Tondern (Mecklenburg) autorul operelor *Petru și Ecaterina, Rob Roy, Ducesă de Guise, Martha, Sărbătorile Medusei, Embury, Noada, etc.* Muzica sa elegantă și grațioasă poartă pecetea unui avânt melodic care încântă.

WAGNER (Richard) născut la Leipzig, compozitor al regelui Bavariei. Operele sale principale sunt: *Rienzi, Tannhäuser, Vasaletul, Lohengrin, Tristan și Ysolt, Die Meistersinger, Parsifal, etc.* El e cel mai reformat muzical în Germania, unde lucrările sale sunt foarte gustate. Mort în Veneția. 1813—1883.

VERDI (Jos) născut la Roncole (Italia). Operele sale au fost foarte gustate în Italia, Anglia, Franța și în toată Europa. Operele sale principale sunt: *Rigoletto, Traviata, Ernani, Tosca, Don Carlos, Otello, Nabuccodonosor, Aida, Attila, Falstaff, etc.* El a scris un *Requiem* celebru. Sărbătorit cu două zile de sărbătoare și de onorific. Mort la Milano. 1813—1901.

RAZIN (Francisc) născut în Muntenia. El areza lecțiile lui Halévy și ale lui Berlioz, și dete operele *Trompeta prințului, Noaptea Sf. Silvestru, Macabru, Sărbătorile, Căminul în China, etc.* Bănuț fa mai ales un profesor distins; el a scris un savant *Tratat de armonie*. Mort la Paris. 1816—1874.

MAILLART (Al- roe) născut la Montpellier, autorul mai multor opere cauzice: *Castelul, Dragostea de Villars, Pescarul din Catania, Lava, Crucea Mariei, etc.* Muzica sa e simfonică, sonoră, uneori mălăieșă, atrăgătoare, de un efect și de un profund simțământ melodic. Mort la Moulins. 1818—1861.

GOUNOD (Charles) născut la Paris, a avut ca maștri pe Halévy, Lesueur și Paer. A scris letarghi și melodii. Operele sale principale sunt: *Sapho, Faust, Mireille, Romeo și Julietta, Căminul Mariei, Trădătoarea, Philémon și Baucis, etc.* Stilul său pur, simplu și expresiv, însoțit de impresionează. Mort la Paris. 1818—1893.

Transformațiunea de...marjie Gabriel Demian

În atmosfera înăbușătoare de după amiază, Simion citește mereu înăbușat marea sa, cu un aer sâmb, plin până în gât de cărțile ce zac prin toate ungherile. Deși perdelele sunt lăsate din spre soare, căldura e greoaie și mări picături de sudoare îi acoperă fruntea.

Simion e obosit de sărăcie, obosit de tot. Aruncă cartea pe care o țineuse patru ore necontenit înaintea sa și rămâne multă vreme fără gânduri, parcurend distrat cu ochii volumele din colț. Oh, ce desgust!

Încet, obosirea sa se lămură în idel clare; viața îl face să fremure de nerăbdare, ascunzându-se și lectură, căci a citi nu e de cât a trăi. Cărți, pretinându-se cărți! Înaintea lui se conturează spațioasa sală a Fondățiunii cerușă de volume, marile și scântecioarele polițe cari gem sub greutatea hârtiei. În bibliotecă sălile se țin șir, colosale, tapitate de severele legături negre și aurite, în desădușe ca mii de morminte, ce s'ar deschide, întunecoase și uitate, în etaje regulate, pe pereții unei heptagonale.

De sigur, psihiatrul trebuie să aibă dreptate; trebuie să fie cu totul nebun pentru ca să te poți lipsi cu bunăcredință de ceva în viața aceasta, să stăruie dureros din creierul tău cea mai înaltă idee și să lupți de a o înmormânta de-a lungul acestor săli întinse, în cari din timp în timp, va'un alt nebun vine să tulbure fermentațiunea paginilor ce înucezesc.

Și aceste tribune, din înălțimea imaginărilor a cărora țesut vin să-și deslășuiască opiniile, cu aerul cel mai convins din lume, — ce case de nebuni!

Nu mai deținătorii aceiași mării pot să se înțeleagă și își spun fie — vizitator — arătându-și compătimitor și ironic celelalte grupe: „Uite, nu te apropia de aceia. Știi? Sunt niște nebuni... de legat!”

Ce prostie! Să asuzi de durere pentru ca să ajungi la ce rezultat? Stăruind satisfacțiune să lupți, reprezentându-ți că în scurt timp lucrul va fi făcut și că, scărpinându-ți cu mulțumire bărbia, vei avea plăcerea să murmuri: „S'a făcut!”

Idelle negre curgău în crania lui Simion ca o apă repede ce duce cu sine sărăcățuri deșolate. Aceste idelle, din ce în ce mai strâmte, ca fluviul într'un chei, luau conștință unei poezii, se colorau, într'un tablou umitor de finețe și de precizie; însă-și frazele se tăiau repede, admirabil de juat, în blocul hârtiei sale.

Nu! nici odată ire-un spirit n'a abuzat prima secunde cu mai multă înțelepciune și cu mai multă seninătate ca al său, devenit nemuritor fiind-și în această după amiază trăi mălăieșă de secole, asistând la transformarea prințelor condensățiunii astrale în mistica noapte a începuturilor. Asis-

50 de ani de teatru

de I. LIVESCU

S'ar părea, că e o glumă. Cînd cunoaște cum se trăiește viața asta, de-o intensitate neasemănătoare orî cărui altcui ar zice cu drept curant, că e o glumă să admiri una ca asta!

Și cu toate acestea, în istoria teatrului românesc, în afară de Matei Millo, numai Ion Anestin și-a putut înscrie 50 de ani de carieră.

Nu mai e nevoie să spun, cine e Anestin, fiindcă țara întregă îl cunoaște, ca un apostol al artei dramatice la noi; și în orașe mari ca și în târgurile ei a făcut, pe vremuri, să se ridice pentru întâia oară cortina, chemând la teatru populații întregi, cari habar n'aveau de ce s'ar putea să fie teatru, deprinzându-l să guste din binefacerile frumosului.

Limba românească a găsit în teatrul un îndrăgitor entusiast, care a vorbit-o poporului 50 de ani, de pe diferite scene, cu toate subtilitățile lumerului său și cu toată aprindearea verbeli, care nu l'a lăsat să-și îmbătrânească talentul.

Swift, scântecător, a forbit, a căntat, a jucat, trecând prin toate fazele evolutive ale artei dramatice la noi.

Sufletul întreg însă și l'a dat scenei teatrului din Craiova, cuib artistice de înălțare a minții și de legănare sufletească intelectual de artiștii Teodorinii.

Aci și-a petrecut anul lui cel mai frumos, în mijlocul unui public bun și iubitor de artiștii lui, care, în momente de nevoie i'a dat sprijin, în clipe de succes nu i'a preocupat vic-

torile și, când bătrânul artist și-a împlinit cei 50 de ani de lupă, l'a sărbătorit cu toată atenția, cu toată căldura și cu toată demnitatea unui public civilizad.

Ce rău îmi pare, că n'am putut fi și eu lângă fruntașul, care-și încheie așa de frumos activitatea, în seara sărbătoririi jubileului său!

Și îmi pare cu atât mai rău cu cât am avut prilejul să joc cu dănsul, să-și simt comunitățitarea, să mă însușesc și eu în anumite momente de elanurile tinereții sufletului a bătrânului.

Ce soldat vrednic și disciplinat la datoria lui a fost Anestin!

Dușii de război nu l'a crutat și ca un Moliere care în mijlocul unei nenorociri, striga:

Avant tout le public! Allons divertir le public...

Uite așa și Anestin, sub povara covârșitoare a nevoilor, trăind într-o epocă sperdăită în satisfacții materiale pentru artiștii, ignorând propriile lui dureri, n'a lipsit odată de la datorie, nici chiar când un copilăș al lui zăcea mort pe masă...

A răz prietore lacrimi și zămbetul lui a rodit în inimile celor ce-l ascultau, înfrumusețându-le inimile, făcându-i mai buni.

În fresca istoriei noastre dramatice icoana lui Anestin va rămâne pilă de referință pentru cei tineri și mai bătrâni și încă multii, pe cari datoria de azi încolo, să-și fie o dulce răsplătă a celor 50 de ani rodnic și încununăți de lauri pentru fama lui și pentru intelectualitatea țării.

tă timp de o eternitate la iluminățiile primelor argintate lactee cari, cu încetul, se condensau în miltare de puncte ale imensității.

Necontenit noi nebunose albou infinitul, pe când vechile condensățiunii scanteiau ca niște globuri de foc. O, ce spectacol înălțate nenorocirile brillante, amărăde și safuluri ce străluceau ca o incomparabilă bijuterie în prețiosul scrin de atlas albastru-închis al globului nemărginit!

Globurile se măreau la apropierea-i vertiginosă. Scântecurile deveneau capline, terne apoi, și printre giganticele globuri ce se rostogoleau necontenit, însuși pământul nostru își află începutul.

Și cu timpul ce fiii cîntate se zămisliă pe acesta din urmă! Nici una însă nu egala în ciudățenie pe acest animal ce se mișcă numai pe două labe și care, uneori, — e foarte rar! — ține capul în sus.

Poema umană începu să sâmbone clară, tremurătoare de durere, energică de speranță, desfășurându-și eroii de alungul secolilor, miusculei polichinelii ce urcă cu îngămfare

scările infimelor lor palate. Nu-și bătu joc mai puțin de adunările lor ce făcu lungi taburi spre cer, pe când la doi pași de ele, paiețe cu ceva strălucitor pe piepturi și cu creste de pene pe capete se între-orău infectad cămpia de glorioasa lor putrefacție.

Asistă nerăbdător la dezvoltarea acestei curioase rase; la declinul ei, la spăimântătorul ei destin, la moartea fiecărui individ, fiecărui trib, fiecărui rasă. Văzu umanitatea redusă la o specie idioată și ofticooasă, tremurând sub frigul razelor terne ale unui soare care se stinge. Nimic apoi. Noaptea, tăcerea, reînceputul poete.

Simion, scria într'una, în camera săbăștoare de căldură cu tot transparentul lăsat din spre soare, cu ochii strălucitori, cu capul ridicat de înălțime, amare strănse, părul zbărlit.

Când surăna surăse. Era perfectă acea poemă colosală, creată în fraze calde și ciselate. O recitase, vibrând de rimele sonore ce subliniau fiecare idee, fiecare tablou. Perfect.

Mulțumit, merse să ridice storul. Soarele dispărea în largile benzi purpurii, topite în portocaliul marginelor și estompeate în verdele tândru perdut în albastrul cristalin al cerului, care de asupra, între arborii din grădina, devenea din ce în ce mai închis, dar tot atât de limpede. Deschise fereastra și scara intră în camera prea mult timp închisă, cu tăcerea semi-transparentei sale, furișându-și umbrele de-a lungul pereților, abia tulburată de blăndul freamăt al plopii din față. Simion se rezenoase de fereastră, tremurând încă de munca poeziei sale.

Își dăduse în fine primul cuvânt al genului său! Acum o analiză ca un străin, cu monoculul său de cunoșcător și își mărturisea că nu rămase nimic de adăugat, nimic de scăzut. Își aruncă ochii pe masa pe care foile rămăseră una peste alta — ce mărăgăleală! Imaginea unui frumos volum de hârtie veche se prezintă ochilor săi, brodat, cu litere deșene de opera sa, închise în albastrul stelat al luxoasei coperte.

Ce tezaur! Dacă ar imprima-o? Ce strigăt de admirație va ridica, căți cogeațori își vor trece cuțitul lor deșere prin sublinele paginii și vor rămâne mult timp sub puterea fascinatoare a cupelării sale! Ideile vor face să cupete; sculptura strofeilor vor înșiră pentru totdeauna în creier tablourile sublime; sonoritatea rimelor vor mângăia urechea cu neobșnuita lor armonie.

Da! va merge să caute un editor. Nu va avea de cât să prezinte primele linii pentru ca librării să și le smulgă. Vor vinde, fără îndoială, scump un atare volum și el va avea dreptul să ceară mult ca autor. Ce pungași sunt librării. Dintr-o lucrare care a stors lacrimi și sudoare autorului ei căștigă aproape totul. Dobitocii aceștia ar trebui să se mulțumească cu gloria de a vulgariza splendoarea unui talent.

El însă va ceda cu greutate. Va cere mult, foarte mult și va avea dreptate. Cum stătea cu coatele pe fereastră îi se păru că vede pe marginea acesteia o grămadă de aur. Surăse și-și plimbă ochii prin sărmana lui cameră în care verdele mesei erroros de mult timp, în care scaunul de lemn îl amorțea piciorul cel puțin de trei ori pe zi.

Ce-și va procura oare din această bibliotecă, hm! O frumoasă bibliotecă în care cărțile ar străluci prin cristalin. Ori nu; o oglindă. Oglinda venețiană, poște, pe care o admirase esind de la universitate. Oglinda e voacă visuri, reculegându-și mereu orizontul, întorcând ca imensitatea Ori nu. Ce-și trebuia lui o oglindă! O săia mai bine. Și-ar întinde ochii cu voluptate în orele sale de lămură, rezenându-și capul pe înaltul câmp tău de plus. Și Simion scrie de bucurie. Da, ară să-și cumpere o nouă

CARAGIALE REGISTRATOR LA R. M. S.

de EMI NICOLAU

La noi, meseria de literat nu poate să asigure o existență pașnică celor ce se devotază ei, așa că scriitorii noștri, chiar cei mai de seamă, sunt nevoiți să se rezeme pe bugetul Statului, ca să-și ducă traiul în chip mai închinat și ca să fie ferii de imponderabilele vietei.

Dacă în vremurile de demult, în toate țările, scriitorii de seamă găsesc adăpost pe tronul tronului sau în casele marilor demnitari ai Curții, astăzi poziția scriitorului în toate statele civilizate este obiectul de respect și stimă al opiniei publice.

Vremurile când Piron făcea deliciul Curții lui Ludovic al XIV. au trecut de mult în Franța, și scriitorii de acolo ocupă locul d'întai în stima lumii.

Dăi necărire noi nu ne-am depărtat prea mult de vremurile de demult: Literatura e o artă frumoasă, care poate procura scriitorilor noștri doar mulțumiri sufletești, — și aceasta foarte restrânse — fără să satisfacă și cerințele lor de viață.

Dacă bugetul nu și-ar revărsa efectele bine-făcătoare asupra scriitorilor noștri el n'ar putea trăi numai din produsul muncii lor intelectuale.

Așa a fost în toate vremurile la noi, de pe atunci când boerii noștri se milostiveau cu ocrotirea scriitorilor și până astăzi când literații trăiesc din dărnicia guvernanților noștri.

Cu aceasta nu voesc să aduc o învinuire literaților noștri, fiindcă mi dau seama că marele public nu e pregătit încă să le răsplătească munca. Nu fac de cât să constat un fapt, — și un fapt dureros pentru mersul nostru cultural, care ne aproprie de vremurile de cădere literaturii în alte state.

Dacă astăzi stăm așa cu meseria de scriitor, vă puteți închipui în ce stare ne găseam acum două sau trei decenii. Astfel se explică de ce Eminescu, după ce trecu pe la „Timpul”, a sfârșit la casa de nebuni și de ce Bolintineanu, după ce fusese ministru al țării, și-a încheiat viața pe un pat de spital.

Și tot asta e explicația de ce maestrul Caragiale, cel mai mare autor al vremurilor de atunci, pe care îl slăvim astăzi când a plecat din lumea noastră, s'a indelețnicit și cu slujba de simplu registrator la regia monopolului tutunului.

Asta mi aduce aminte de un episod al vietei lui de slujbaş.

Generalul Manu era ministru de finanțe. El se raportase, că Caragiale nu îndeplinește conștiincios îndatoririle sale de slujbaş al Statului.

Atunci ministrul pofti în cabinetul său pe registratorul Caragiale.

— Ce slujbă ai d-ta, domnule Caragiale, întrebă generalul pe subalternul său?

— Drept vorbind, nici una, replică maestrul.

— Cum nici una? întrebă pe un ton de supărare marele om de Stat.

— Spun adevărul. Eu sunt scriitor și mi s'a dat acest post ca să mi pot duce traiul.

— Ori cum, Statul îți dă o leafă ca să-ți îndeplinești datoria.

Caragiale, fără să-și piarză cum-pătul, a răspuns:

— O! datoria mi-o fac cu sfintenție. De alt-fel atribuțiile mele sunt la înalțimea profesiunii mele de autor dramatic. Via dimineata la ministru, mă așez la masa mea de lucru, deschid registrele de intrare și iesire și trec numerele de unde le-am lăsat în ajun și până unde mi s'închisese că mi voi încheia activitatea pe o zi. Trec, de pildă, cifrele 100 până la 150; apoi închid registrele, chem pe ajutorul meu, îl poftesc politicos să înregistreze hârtiile intrate și iesite în

dreptul fiecărei cifre și plec de la ministru.

De ce pleci?

— Fiindcă găsesc, că nu mi se poate pretinde să stau ore întregi pe scaun și să număr desemnurile de pe pereți, în așteptarea unei hârtii oficiale care nu are nimic comun cu aspirațiunile mele de artist și cu adevărata mea profesie. Dacă credeți că, prin procedarea mea Statul suferă mari pagube, vă rog, domnule general, să mi primiți demisionarea.

Și scoase din buzunar o hârtie pe care o înmână generalului.

Ministrul de finanțe zâmbi, se uită lung la Caragiale și-i zise:

— Pune hârtia asta în buzunar. Și, în loc să treci cifre în registre, scrie-ne mai bine încă o piesă frumoasă.

Acest episod din viața sa, Caragiale mi l'a povestit, pe o noapte viitoare, acum trei ani, în camera unui hotel din Botoșani. Și făcu următoarea reflexie:

— Se găsesc oameni ca generalul Manu, cari pricupesc care e rostul slujbelor ce se dau la noi literaților. Închipuește-ți că ai fi avut un ministru care nu și-ar fi dat seama, de ce m'au numit registrator la Regie. M'ar fi dat afară, convins că și îndeplinește o datorie de conștiință față de țară!

Luarea Constantinopolului de către turci

după A. de Lamartine

În împrejurările politice actuale, când turcii s'a auzit aproape până la Tarigradul cel mult răvniț, când dintr-o zi într'altu se așteaptă dezlegarea soartei unui popor întreg, care a trăit pe vremuri mânia iataganului până sub zidurile Vienei, cititorii își vor aminti desigur cu plăcere de frumoasa povestire a lui Lamartine cu privire la căderea Constantinopolului sub Turci în 1453.

Mahomet al II-lea răspunde ambasadorilor greci:

— Nu-mi fac planuri împotriva voastră; imperiul Constantinopolului este țărnie de zidurile lui.

Dar însăși Constantinopolul astfel țărniț, nu-l dă Sultanului astâmpăr să doarmă; el porunci să des-tepte pe vizir și-i zise:

— Vreau Constantinopolul; nu pot să-mi găsesc odihna pe perna aceasta. Dumnezeu vrea să mi-l dea pe Românii.

În neastâmpărul lui brutal, el își avântă calul în mulțimea, care amenință să-l înghită.

În timpul acesta, sub cupola aurită a Sfintei-Sofia, curajosul și nenorocitul Constantin, în cea din urmă a lui noapte, venea să se închine și să se împărtășească cu lacrimile în ochi; în zorii zilei, el ești călare urmat de strigătele și de gemetele familiei sale, mergea să moară ca

un erou pe ruinele capitalei sale: era în ziua de 29 Mai 1453.

Câteva ore mai târziu, secura deschise porțile Sfintei-Sofia; bătrâni, femei, fete, călugări, credincioși, umpleau această vastă biserică, a cărei tindă, capela, galerie, subsol, tribune imense, domuri și platforme, ar putea să cuprindă populația unui oraș întreg. Un ultim strigăt se ridică către cer, ca o singură voce a creștinismului în agonia; în câteva clipe numai, 60.000 de bătrâni, femei și copii, fără deosebire de rang, de vârstă ori de sex, fură legați cot la cot, bărbații cu frânghii, femeile cu tulpanele sau centurile lor. Acest mănunchiu

Constantin XI Paleologu, ultimul împărat grec al Constantinopolului (1453).

de sclavi, fură aruncați pe vase, duși în lagărul Otomanilor, batjocoriți, schimbați, vânduți, ca niște vite de rând. Niciodată bocete ca acelea n'au fost auzite pe cele două țărnițe ale Europei și Asiei; femeile se despărteau pentru totdeauna de bărbații lor, copiii de mamele lor, iar turcii mânuiau pe drumuri diferite aceste rămășițe vii ale Constantinopolului către inima Asiei. Constantinopolul fu măcelărit timp de opt ore; apoi Mahomet al II-lea intră prin stânga Poartă Romană, înconjurat de viziri, de pași și de străjeri. El puse piciorul pe pământ înaintea portalului Sf. Sofia, și ucise cu iataganul său pe un soldat, care sfărâma altarul. El nu voi să nimicească nimic. Transformă biserica în moschee și un hoce se urcă pentru întâia dată pe acelaș turn, de unde îl aud cântând astăzi, pentru ca să cheme pe musulmani la rugăciune, și să preamărească într-o altă formă Dumnezeu pe care-l adora celălalt în ajun. De acolo, Mahomet al II-lea se duse la palatul deșert al împăraților greci și intrând, recită aceste versuri persane: „Paianjenul își țese pânza în palatul împăraților; iar cucuvaia își spuie cântecul ei de noapte de pe turnul Erasiah!”

Corpul lui Constantin fu regăsit în aceeași zi, sub niște mormane de morți; ienicerii auziseră pe un grec, bogat îmbrăcat și luptând cu moartea, strigând în gura mare.

— Nu se va găsi oare nici-un creștin care să se îndure să-mi ia viața?

Îl tăiară capul. Doi vulturi brodați în aur pe gulerul lui și bocetele câtorva greci credincioși nu lăsară nici-o îndoială, că soldatul acesta necunoscut, nu era altul decât curajosul și nenorocitul Constantin. Pentru ca învingătorii să nu se îndoiască de moartea lui, și ca nu cumva să mai nădăjduiască să-l revadă, capul lui Constantin fu expus în public; apoi, el fu dăruit cu onorurile convenite tronului, eroismului și morții.

DOUĂ SONETE

Aceleiași teme

*Să pot iubi — ar fi o mângăiere
În apatia zilelor în care
Mă stăpânește-atâta nepăsare
De tot ce-î bucurie ori durere*

*Să pot uita — ar fi o răzbunare
Atâtor nopți de chin și de veghere,
Atâtor lacrimi zmulse în tăcere
De când mi-ai dat întâia sărutare.*

*Să pot muri, când râde aurora
Voioasă ca privirile-ți senine,
Ar fi o fericire, — Leonora;*

*Dar nu; trădesc — ce blăstem pentru mine! —
Ca să te văd la brațul tuturor
Sfidând pe-aceea ce-am iubit în tine!*
Iulie 1912

*Ne-am împăcat și nu-î întâia oară
Că-mi pun din nou nădejdea 'ntreagă 'n tine,
Și visurile mele de mai bine
Și dragostea-mă ce sângera să moară.*

*Căci vremea n'a schimbat nimic din mine
Și-acelaș farmec dulce te 'mpresoară
Și azi îmi zic — o, pentru-a câte-a oară? —
„Ce fericire! — Doamne, cât va ține?”*

*Căci nu mă poți iubi, ori ce vei spune?
Am înțeles din ochiu-ți plin de milă —
Și, vezi tu, gândul ăsta mă răpune.*

*În osândit să-ți faci pururi silă
Așteaptă de la tine o minune —
Indură-te, îndură-te copilă!*

Noembrie 1912.

B. C. Aslan

SACUL CU GLUME

Doctóruł.—Domnule, soacra d-tale suferă de afonie, din cauza unei intoxicații.

Gtnerete.—Probabil, d-le doctor, că s'a înghitit limba.

MANOLESCU

(AMINTIRI)

Artistul Manolescu, gloria teatrului nostru Național pe vremuri, nu știu de ce, se supărase pe direcția teatrului și luând la braț pe Anicuța lui — care muri lunile trecute — plecă la „Dacia”. Pe atunci sala Dacia era printre cele unde trupele excelente puteau să dea reprezentații. În trupa ce o înghieba repede avea între alții pe bătrânul Ion Anestiu care a serbat dăunăzi 50 ani de teatru, pe răposatul Hagiescu, pe Costache Petrescu, care a murit anul trecut în Craiova.

„Le clou” al repertoriului era „Două sergenți”, care s'a reprezentat de vre-o douăzeci de ori. Ia și, apoi „Idiotul munților”, „Moartea civilă” și altele.

Mi-a rămas în minte numai „Două sergenți”, de oarce jucam și eu, rol de copil, bine înțeles. Eram două copii, dar celalt numai figura, pe când eu trebuia să vorbesc și mă țineam foarte mândru, căci încasam bomboane multe. Mi-au stricat dăntura bomboanele câștigate, dar în sfârșit, am avut cinstea să joc pe sceua cu marele Manolescu.

Publicul cel mare era pe semne de partea lui Manolescu, căci pe când sala teatrului Național era vesnic goală după plecarea lui, sala Dacia era totdeauna plină. Ah! parcă-l văd și acum pe Manolescu, câtă plăcere simțea el, când un actor din trupa sa, care nu avea rol în piesa ce se juca, venea între acte ca să-l spună: — Gel, domnule Manolescu, nici 20 de oameni!

— Bravo! Așa le trebuie!

Trebuie să fac o mărturisire. Nu eu am debutat în „Două sergenți”, ci o mătă prietenă a mea, fiica unuia dintre actorii lui Manolescu — nici ea nu e azi actriță, ci institutoare. S'a întâmplat însă să se îmbolnăvească de pojar și eu care jucam cu un an mai înainte pe scena teatrului, actor vechiu, de și în vârstă de vre-o 7 ani, eram indicat să mă produc iar. Și m'am produs. Seara, la 8 ceasuri, cu tata de mână, plecam de acasă. Trebuia să fiu de vreme la teatru, să îmbrac alte haine, să mi se dea cu puțină pudră și roșiu pe obraz, căci lumina râmpei e fatală și obrazului fraged al unui copil.

Intrarea mi-era plăcută; veneam alergând, spunând mamei de pe scenă, care era biata Anicuța Manolescu:

— Mamă! mamă, vine o corabie din spre Port-Vendres. Ce spunea mama, nu știu, probabil, exclamă:

— Oh! Dumnezeu!

Eu replicam:

— O fi și tata!

Tata de pe scenă era însuși marele Manolescu.

Pe vremea aceea auzeam eu mereu că Manolescu e un artist mare, dar mie mai mult îmi împunea statura lui. Poate că nu o fi fost așa de înalt, dar eram eu prea mic. Ce mă enerva mult era o scenă care avea loc în actul II pare-mi-se. Când sergentul voia să plece la garnizoana lui unde îl aștepta împușcarea, dacă nu mă înșel, revastă-se, (și cea din viață și cea din piesă) voia să-l oprisească și-i spunea cam așa ceva:

— Atunci vei trece peste corpul meu!

Și nu era glumă cu Anicuța Popescu. Ne lua pe mine și pe fratele meu cel mut din piesă, îi zicea mut fiindcă el mânca din bomboanele mele, fără să spună o vorbă pe scenă; și acum am pică pe el, cu toți dinții mei cariați, și se așeza în dreptul ușii, în genunchi. Și cădeam și noi în genunchi, eu și cu mutulecă.

Ce-și spuneau cei doi soți nu-mi aduc aminte textual, știu doar că pe când vorbea, Anicuța Popescu își lua rolul prea în serios și ne strângea de mână așa de tare, în cât eu trebuia să-mi aduc aminte de demni-

EROICĂ OASTE

Eroică oaste, eu azi te salut

Și 'n fața drapelului științe

Mă 'nchin ca în fața ceresului scut

Ce poartă de veacuri, cu braț de temut,

Al Patriei — mers înainte!

Eroică oaste, eu astăzi te chem

La lupta cea dreaptă și mare,

Virtutea străbună în tine rechem

Căci vreaș țării mele să 'nchin un poem

Cum n'a mai fost altul sub soare.

Pământul strămoșilor nebiruși

Coroana de lauri ți-arată: —

„Voi vulturii păcii de mâine să fiți,

Cetatea luminei vă chem s'o zidiți

Cum alta n'a fost nici-odată”.

Și glasul pământului, sună din văi

În codri, din codri 'n coline

Iar cerul se umple de străni vâpăi,

Se prind într'o horă cei buni și cei răi,

Românii cu dor de mai bine; —

Căci moartă e ura 'ntre frați. Cei vrășmași

Ne 'nconjură azi cu 'nvrăjpire...

În fața primejdii de ce să fim lași

Când suntem ai Romei Eterne urmași

Și-al Dochiei vis de mărire?

Pământul te cheamă să-l aperi, te cheamă

Pământul științit de eroi!...

De vrei tu Coroana — eroii te proclamă —

Să uiți de iubită, să uiți și de mamă

Și 'n luptă să intri cu noi! —

Atunci și iubita va spune și țara:

„Eroii spre mărire născuți,

Din foc și din spadă creiași primăvara

Că'n vremuri spartane să sune lantăra?

„Cu scutul să vii săii pe scut!”

De-aceia, eroică oaste, te chem

La lupta cea dreaptă și mare,

Și 'n tine virtutea străbună rechem —

Vreaș azi României să 'nchin un poem

Cum n'a mai fost altul sub soare.

1912

Leontina Ilescu

tatea mea actoricească, ca să nu țin. Mutulică scâncea însă.

În acest timp, Manolescu aplecat spre noi, cu gura spre gura Sofiei (așa era numele eroinei), striga mereu:

— Sofio! Sofio!... Lasă-mă să trec!

Ținea prea mult scena aceasta pentru mine, tremuram tot, de durerea strănsorului, de cutremurul vocii puternice a actorului, de mirosul acela acru cel exală fața unui actor înădușit, față boită cu toate cosmeticurile, cu cleiul acela ce ține mustățile artificiale.

Când se isprăvea scena și atunci se isprăvea și actul, eram tot așa de înădușit ca și Manolescu, ca și Anicuța Manolescu, iar mutulică, speriat și mai rău, nici nu știu cum dispărea.

În cabină așteptau halbelă cu bere și e drept că sergentul Guillaume și soția sa consumau multe halbe cu bere. Eu puneam stăpânire pe bomboane, era fructul sudoarei mele. În actul al III-lea nu apăream, dar nu puteam încă să plec.

Bietul Hagiescu, ce succes, avea el în „Două sergenți”, juca rolul gardianului, era adorabil. Acum vre-o zece-douăsprezece ani ne aduceam aminte de succesele noastre comune de la Dacia.

E păcat, că cei cari erau în stare să judece pe acea vreme și cari ar putea ști multe lucruri, nu descriu câte ceva din viața marilor noștri artiști. Memoriile unui copil de 7 ani, scrise după 30 de ani, nu pot fi interesante, mai ales când actorășul cel prea fraged, ca un adevărat cabotin ce era, nu a înregistrat în mintea lui de cât ce-l privea personal.

Tot Robert

Al doilea Concurs literar

AL

Universului Literar

Printre elevii și elevele școlilor secundare

Fii valetul tău, ca să fii stăpânul tău.

J. J. Rousseau

Ce a voit filosoful francez să înțeleagă prin această maximă?

Răspunsul cel mai bun se va publica în „Universul Literar”.

SCRIITORII NOȘTRI

D. EMIL NICOLAU

Zarist distins și dramaturg, autorul p' e elor: «Copiii nimănui», «Urmările», «Fiul ei», «Două lumii», «Achița», etc.

CÂTE-VA LĂMURIRI

În chestia româno-balcanică

— Urmare și sfârșit. —

Numărul Românilor din Bulgaria și din Serbia

Pentru cercetătorul, care a fost la fața locului în Bulgaria datele statistice oficiale nu corespund realității, fiindcă sistemul de recensământ este viciat. Un caz va fi de exemplu în Crușoveni, de exemplu, fruntași sunt frații Lungu, Români adevărați, dar fiindcă fratele cel mai mare a ocupat o slujbă la Stat, și a pus o piatră la mormântul tatălui său cu numele Lungu, el a fost socotit Bulgar împreună cu toți frații săi.

Așa înțelegem de ce într-o scriere oficială tipărită la Bruxelles în 1905 de ministerul comerțului și agriculturii bulgare, cu titlul „La Bulgarie contemporaine” găsim cifra pentru Români numai de 38.152 bărbați și 37.083 femei, față de greci, în număr de 36.232 bărbați și 34.655 femei și de țigani în număr de 45.866.

Fără îndoială că numărul Românilor din Bulgaria este cu mult mai mare de cât îl arată statistica bulgarească; de asemenea și cifra de 80.000 pentru Români din Serbia trebuie mărită, ținându-se seamă că tendințele panslaviste îi împiedică pe vecinii noștri de a spune adevărul. Mai trebuie încă înălțurată cel puțin pe jumătate opinia scriitorilor sârbi după care Români din Serbia ar fi fugit de aici acolo, în epoca Fanarioților și a Regulamentului Organic. Este cu puțință să fi trecut și atunci câțiva, dar masa cea mare a existat și există din epoca romană, înainte de năvălirea Sârbilor și a Bulgarilor în Peninsula Balcanică.

2. Conștiința națională la Aromâni. S'a scris de unii că chestia Aromânilor este o armă politică ad-hoc făurită în ultimul timp. Chestiunea însă datează istoricește dela sfârșitul secolului al XVIII-lea când în Ucuta s'a gândit că trebuie să fi părească o carte de cetire pentru copiii Aromânilor (1797) și când prin cărțile noastre bisericești, în precuvântări, un Grigorie Arhimandritul, spunea la un an după tipărirea cărții lui Ucuta, către Mitropolitul țării Dositeu că acesta își are originea aproape de colonile cari în părțile Ipirului s'au tras preste câte-va vreme din neamul nostru. (Vezi precuvântarea Triodului tipărit în Bu

Convorbiri astronomice

EXCURSIUNI CERESTI

Se miră mulți când le spun că soarele e o simplă stea și că toate stelele sunt sorii ca soarele nostru. Bine înțeles, că nu poți să ajungi la siguranța această, de cât atunci când îți dai puțin osteneală, pentru a pricepe rostul firei. Dacă nu poți să vezi dincolo de biroul în care stai închis, dincolo de granițele țării, granițe ce se schimbă din veac în veac, dincolo de întinderea oceanului, dacă cel puțin pentru o clipă nu poți să-ți inclupi imensul balon numit Pământul, cu forma lui sferică, nesustținut de elefanții și broaștele testușe, sau stâlpii ce-i îndesă anticii, apoi n-ai să pricepi nici odată adevărul astronomic despre care vorbim.

Mulți îți fac onoarea să te crează pe cuvânt, zâmbind însă cu multă deșteptăciune, aceștia sunt cei puca bine educați, cari au ocazie de discuții. E curios, cel puțin în noi țări, că cei de jos, cei puca puțin instruiți, cei cărora nu le-a fost dat să trăiască în lumea luminei, tot mai ei privesc mai ușor adevăruștile astronomice. Am constatat de mult acest lucru. Au ei mai mult timp să se intereseze de asemenea lucruri?

soare mari, afară de cele cunoscute până acum.

Dar va spune cărtitorul, care de obicei se recuetează din clasa semidoctorilor, poate că Pământul are el o situație privilegiată și de aceea e locuit, pe când planetele altor sorii nu au o asemenea situațiune.

E fapt cert însă, că omenirea pământescă e produsul condițiilor în care se află Pământul, dar condiția cea mai bună ce poți să scoți, e că o planetă, în alte condițiuni, va da naștere altei omeniri, cu totul diferită de cât a noastră, dar în sfârșit tot o omenire.

Omul pământesc e mândru din firea lui. Poate încântat că natura l-a pus pe umăr o tivgă în care se află un creier, crede că tot ce vede în jurul lui pe pământ, ca și în cer, a fost creat numai pentru umila lui persoană.

Înainte vreme, cu mare îndrăzneală, omul amănase soarele, glob enorm de fier, la jumătatea grăunțelii de nisip numit Pământul.

Copernic a pus însă regulă, a oprit Soarele din cursa lui nebună și dând un bobârnac grăunțelii de nisip, l-a pus să alerge în jurul soarelui cu

Observatorul de la Iași, al lui Placemariou

Să fie oare faptul că ei nu știu ce e politica ce ametește pe tot Românul care a absolvit liceul, sau zădărnicele cele patru clase primare? În No. 3 al „Ziarului Căfătorilor” și științelor populare” va apare o scrisoare a unui biet lucrător legător de cărți care își arată impresia ce i-a făcut noțiunile astronomice ce le-a dobândit. Astronomia e un excelent educativ, dar e curios că își face efectele de jos în sus.

Dar e indiferent dacă e toată lumea convinsă că Soarele e o stea și mai e apoi sigur, că nu numai omenirea noastră are deosebita cinste să existe în acest univers, căci dacă toate stelele sunt sorii, apoi nu numai un singur soare din cei vre-o 500 de milioane căți sunt cu toții, și-a permis luxul să aibă o planetă cu o omenire așa de inteligentă ca a noastră. Și în război, noi ce suntem cu totul liberi, sorii cei albi despre cari v-am mai vorbit, vrăbinte cu cas la gură. Poate că acei sorii să nu aibă încă planete ce pot fi locuite. Dar sunt nemulțumiri totuși în felul cu Soarele nostru și am fi cu totul nedelicat, dacă i-am țins de planetele ce li se curvă și pe cari le vorbim. Dar atunci, va spune vre-un cărtitor numărul planetelor trebuie să fie mult mai mare de cât al sorilor, căci Soarele nostru are vre-o opt planete el singur? I foarte admirabil și nici un astronomic sorii nu s'ar îngădui să admită acest adevăr. Da, e foarte probabil ca numărul planetelor să fie înzecit de cât al stelelor-sorii, dacă judecăm după Soarele nostru, care mai au încă 3-4 pla-

30 km. pe secundă. Bine înțeles, omenirea a suferit la început omică ameteală și în urmă s'a obișnuit. Mai târziu, Herschel, a împins Soarele înainte, făcându-l să se miște în spațiu cu vre-o 20 km. pe secundă, dar tot însoțit de Pământ.

Ami ameteală, dar s'a obișnuit omenirea și cu această cursă. E drept însă că aceste adevăruri n'au ajuns însă până la auzul tuturor. Când viată unei oras își procură alătea mișc plăceri, când poți fi forțat și țară să știi, că Soarele e o simplă stea ce zboară în văzduh, ce nevoie să mai studiezi ceace nu ți-e indispensabil. Și cu toate acestea, împreună cu Soarele ne facem cei 20 km. pe fiecare secundă spre constelația Lucei.

Dar unde e steaua cea mai apropiată de noi? E prea departe. Vam mai spus că dacă pleacă o rază de lumină din steaua cea mai apropiată de noi, ne sosește tocmai peste 4 ani și jumătate, făcând pe fiecare secundă câte 300.000 km. Și dacă ar face explozie, sar aură sgomotul produs tocmai peste 3 milioane de ani, adăugând că sunetul s'ar putea propage în eter, în mediul acela subtil, ce se admide că există în tot universul stelelor.

Dar vom mai face și alte excursiuni cerești, drumul e lung și o săptămână de repaus, până Sărbătoarea cealaltă e necesară.

Victor Anestin

Săptămâna teatrală

Teatrul Național: Egreta, 3 acte de Dario Nicodemi.
Compania lirică Băckmann: Văcă-Aminal.

Nu e pentru întâia oară, că în țara noastră pe Dario Nicodemi în repertoriul teatrului românesc. Numele lui s'a făcut la noi repede cunoscut acum câțiva ani în urmă, când „Refugiul” companiei Gramatiche de pe atunci a d-ului Duville, a străbătut după sine un adevărat etaj de entuziasm, pentru tehnica lui teatrală inepregabilă. În această privință, nici-o scădere și în „Egreta”. Totuși ea rămâne cu mult mai pe jos de cât cea din urmă în ceea ce privește concepția și concepția artistică a operei.

„Egreta” ne zugrăvește zilele de pe urmă ale decadentei nobilului francez. Totuși autorul a știut să se țină departe de cămărecul invenției, aproape al schimbărilor dintre titlu și autor. El își prezintă toată drama într-o dragoste mare, adevărată și o escrocherie de rând. Tată firul povestirii.

Fiul unei nobile scăpătate oneste în neștiință de ruina familiei lor, pe lângă mama lui s'a îngrijit să crească în îndestulare, salvându-i astfel aparențele. El singur e visul ei de pe urmă, într-o zi îl va înșura cu o fată putred de bogată, scăpătătoare astfel pentru totdeauna de ruina originilor de dumerosă.

Dar întâmplarea le aduce în casă pe d-na Lebanc, soția unui lunghez bogat, care se îndrăgostește sincer și puternic de copilul acesta neștiutor. Nobila d-nă, care află la vreme de dragostea lor vinovată, o sperdenza cum poate mai limă, stornându-i în mai puțin de trei ani de zile aproape jumătate de milion. Orice nouă oare de bani era urmată de o amănintare: căsătoria fiului. Și amanta dădea, dădea încercu, numai ca să se prelungească cât mai mult visul unei tinereți închinate. Ea e silită astfel să facă datorii, pe care nepotându-le acoperi, creditorii se prezintă soțului său dezvălmându-i țaira.

Pentru un moment norii întunecă fericea vinovată a tinerei femei, căci soțul îi găsește în minte ideea chinătoare, că a fost victima a doi escroci. În cele din urmă se obișnuie de neștiință amantului, care își jurase să dispară din viață, îl hotărăște să renunțe la gestul lui îndrăzneț, dar laș totodată, și fac împreună planuri mari pentru viitorul unei căsătorii nouă plină de iubire nesfârșită.

În afară de unele lucruri obositoare „Egreta” păcătuiește printr-o lipsă de simpatie continuă, care păsește alături de ridicol. Reprezentarea ei — s'o spunem cinstit — nu a fost pentru Teatrul Național prilejul unei premiere tocmai ferice, „Egreta” neavând nimic comun cu mentalitatea și sentimentalitatea cu mult mai sănătoasă a medicului nostru social.

Bărbutul înșelat, care face calcule și stă să peroreze cu soția lui dacă aceasta a fost sau nu iubită de amantul ei, acest fenomen de bărbat, atât de deosebit de ceiace numim obișnuit un soț, a fost totuși bine intrupat de d. Livescu, singurul mai în măsura rolului său.

„Egreta”, care a fost scrisă anume pentru marea Rejane, are pe lângă roluri imposibile și unul foarte dificil, acela al d-ului Lebanc. La noi, d-soara Mihăilescu, a făcut storiări uriașe ca să se salveze rolul, storiări pe care publicul le-a apreciat și le-a răsplătit cu aplauze bine meritate. O surpriză frumoasă ne-a rezervat d-na Mărculescu, care a jucat rolul unei nobile bătrâne într-o notă corect susținută până la sfârșit. D-na Dometriu și d. Buzandra nu și-au făcut de cât datorii lor de artiști conștiințoiși, și asta e netăgădui, lucrul cel mai demn de laudă.

curești la 1788). Cu renasterea noastră în Regat, firește că și chestia marelui român a luat o formă mai largă.

Drepturile istorice de stăpânire ale României asupra Dărilorului. Dărilorul (Durostorum la Romani, Silistra la Bulgari) a fost în epoca romană reședința pe rând a legatilor Italiei și XI Claudia, cari au luat parte la cucerirea și colonizarea ținuturilor noastre. Numele său Dărilor, mai apropiat de forma clasică Durostorum, de cât Silistra, bulgărește, ne dovedește continuitatea elementului romanesc care a păstrat aceste nume de la Romani. Si astăzi din cei 13.999 locuitori căți are orașul cea mai mare parte sunt români. Dar cu numai atât.

Întreaga cetate Bătrân adăpostul Dobrogei, a fost după înțeles, scrisă în limba veche bulgărească și publicată, printr-o înțelegere acum binevenită chiar de ministerul Cultelor bulgar (în Sbornic, vol. XIII), a fost Mircea cel Bătrân și duce al Dărilorului, intitulându-se „Dăriloru gradu Vladulei”. Hrisovul se află în Arhiva Brașovului, pergamentul No. 779. A fost publicat întâiu de un profesor bulgar Mileti în Sbornicul ministerului de culte bulgar, la 1896, iar în noi de d-l profesor Ioan Bogdan, în colecția de Documente privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul și cu Țara Vagurască, 1905, pag. 1. La Dărilor a fost o episcopie, însă nu bulgărească, ci grecească, ai cărei episcopi n'au fost mituiți nici odată de Bulgari, ei primeau milă de sare de la Doamni români, iar la vreme de nevoie își găseau și azil la Curțile noastre domnești. Acești episcopi ai Dărilorului întroniseară proci în Dobrogea pentru populațiunea în mare parte românească, pentru Găgăuți, cari după înțeles ar fi Cumani și pentru Bulgari băjenari cari încep a se întinde în Dobrogea și prin sudul Basarabiei abia pe la începutul secolului al XIX-lea (la 1817 s'au așezat coloniile de Bulgari în sudul Basarabiei) prin uzul împărătesc, cărora Guvernul român, după retrăcerea județelor basarabene Moldovei, le-a recunoscut toate privilegiile.

Mulț mai vechiu de cât Bulgarii de azi în Dobrogea sunt Românii-mocani din Transilvania și coloniile din Țara Românească trecuți pe neștiință acolo. Probe sunt, bisericile, începând de Români, continuând de Bulgari și isprăvite tot de Români, așa cum e vechea biserică din Mocio.

Dreptul de îndrăvnicie asupra Sărbătoarei. La Salonic ni se păstrează cel mai strălucit monument al cetății, și anume arcul de triumf al împăratului Galerius, reprezentând pe Daci, strămoșii noștri, învingând armata din Orient. Împrejurat acestuia orșă a trăit și țărăștile o mare români populație românească, care a păstrat numele orașului în forma Sărbăto. Deamii naștri au militat cu bani din vistieria țării bisericile din Salonic. (A se vedea hrisovul lui Ghica Vodă din 1748, în colecția Academiei Române, documentul 25114), iar Sfântul român de azi în țărăștile școlii pentru întăinirea fraților noștri Apolloni.

Dărilorul și Sărbăto sunt deci cele două puncte către care trebuie să se îndrepte privirile noastre cu toată atențiunea omenirii.

Un capitol pentru noi, răsărit din Peninsula Balcanică. Căca au Sărbii din Ungaria, cum au Români de peste Dunăre și aparțin națională, așa se curve să ală și Români de peste Dunăre un exarhat național.

Al. T. Dumitrescu

Secretarul Biroului Societății Istorice Române

O montare ingrijita... ghicitoare ochiul dibaciu al d-lui Davila.

Compania Irică Bărcănescu... prezentă cu un succes stelaric. Vice-Amiral" cea mai reușită operă din repertoriul companiei ca montare și execuție.

Casa Luceia.

00

MOHAMED

Intemeietorul Islamismului

Legislația lui Mahomet a avut, fără o înfrăușire mare nu numai asupra destinului musulmanilor dar și a popoarelor creștine subjugate de musulmani.

Cuțem că nu e lipsit de interes de a da aici o biografie a intemeietorului islamismului a cărui stea a început de mult să apună.

Mahomet, profetul musulmanilor, s'a născut la Meca, din Arabia, în anul 578.

Abul Feda, celebrul istoric arab, susține că familia lui Mahomet datează dela Adam.

Când s'a născut Mohamed, tatăl său a oferit prietenilor săi un banchet.

Întrebat dacă n'a putut găsi, pentru fiul său, un nume mai frumos, de cât cel de Mohamed, bătrânul a răspuns: Cred că cerul va încunună cu glorie pe acest copil și de aceea, am înțeles ca speranța mea să fie legată de numele de Mohamed (cuvântul acesta înseamnă încununat cu glorie).

Se povestește că în momentul nașterii lui Mahomed s'ar fi întâmplat felurite fenomene cerești, cutremure de pământ etc.

Mohamed nu era de cât de 2 ani când i-a murit tatăl său, lăăsându-l drept moștenire 5 cămile și o slavă abiașteană.

El nu crescui mai întâi în pustiu, de către mamă-sa, iar după moartea acesteia se duse la un unchiu al său, în Suriz, spre a se ocupa cu negocierile.

Stând la Bosra a fost găzduit într-o mănăstire. Starețul, dându-și seama de inteligența lui Mahomet, sfătuia pe unchiul acestuia să se întoarcă la Meca.

Pe zi ce trecea, Mahomet devenea tot mai simpatice tuturor celor cari îl cunoșteau. În cele din urmă, conștient de valoarea sa, îl desemnaseră Elamha, adică omul de încredere.

Într-o zi începu să se ridice contra idolatriei, populația murmură și se armi pe persecuții.

Mohamed era de 15 ani când începu să se războiască contra triburilor în jurul familiei sale, epușind totdașu victorios.

La 20 ani s'a însoțit cu Hadice care fu cea dintâi care recunoscu că Mahomet avea de îndeplinit un apostolat pe lume.

Mohamed își iubea atât de mult soția, încât câtă vreme trăi ea, nu mai fău alte femei, contrar obiceiului lui. E adevărat însă, că după moartea Hadice, Mahomet se căsătorii cu 13 ori în 13 ani.

În intervalul celor 15 ani de căsnicie, pe prima lui soție, Mohamed se consacră cu totul studiilor, pregătindu-și opera.

Pe lângă dărâmarea Ierusalimului și războierilor, el se ocupă și de un mare număr de lucrări de călătorie umplușeră în Arabia.

Mohamed studii doctrinile lor, cercetând de aproape și istoria țării sale. El observă că Biserica de Răsărit era împărțită în două părți, ocupându-se mai mult cu chestiuni de teologie; că perșii, conduși de Husrev, ajunseseră la porțile Constantinopolului. Arabii pierduseră de mul-

tă vreme ideea unui singur Dumnezeu și se afundaseră din nou în negura idolatriei. Templul din Meca, unul din primele locașuri călitate de oameni pentru adorația lui Dumnezeu, fuseseră profanate, de oarece interiorul templului era împodobit cu statuetele a 300 de idoli.

Accastă era situația în Orient, pe când Mohamed se gândea să întemeieze acolo islamismul și să unească pe toți arabii în aceeași religie. Evreii își aveau pentateucul lor, creștinii, evanghelia. Deci, Mahomet își puse în gând să se prezinte și el poporului cu o carte divină și scrisă Koranul. Cunoscând instinctele poetice ale arabilor, Mohamed a căutat mai mult să-l încante de cât să-l convingă, prin stilul său grațios și prin frumusețea alegoriilor sale.

Unul din secretele succesului Koranului e că această carte în care a lucrat timp de 23 ani, e scrisă în versuri, cu mult avânt poetic.

Mohamed era în vârstă de 40 ani când se decise să se manifesteze. El se retrase într-o peșteră cu mai mulți credincioși ai săi.

Istoricul Arab Ab-ul-Feda povestește că Mohamed, fiind în peșteră i s'a arătat arhanghelul Galul care i-a poruncit:

— Citește.
— Nu știu să citesc, a răspuns Mohamed.

— Citește, în numele Creatorului care poate să introducă în noi razele științei.

Atunci, mințea i se lumina lui Mohamed și începu să citească.

Apoi se înălță pe un munte și auzi un glas vâresc care îi strigă:

— Mohamed, tu ești profetul lui Dumnezeu, iar eu sunt Arhanghelul Gavril.

Și arhanghelul se făcu nevăzut.

Mohamed povesti aventura mai întâi soției sale, care crezu și primi religia islamă. Apoi ceilalți membri ai familiei se convertiră la noua religie. Totuși, propaganda mergea greu. Multu lui băteau joc de Mohamed și însuși unchiul său muri fără că să primească islamismul.

De altă parte, idolatri începui să îl persecute pe toate liniile.

Mohamed fu silit să se retragă într-un loc sălbatic și să aștepte vremea mai bună, fiind însoțit de 12 credincioși și 4 femei. Aci îi muri nevasta sa, Hadice, după care plânse amar. Ceilalți credincioși, își băteau joc de profet chiar în timpul rugăciunilor.

Mohamed, văzând că nu e rost, plecă la Yath, oraș muntos unde se gura pe goșni, nimeni nevoind să-l asculte predicile.

Atunci s'a reîntors la Meca, unde începu a propaga și foarte vite contra idolatriei. De astă dată izbucni stragă de partea sa mai multe triburi. Triburile acestea erau din acele cari aușieră din evrei despre venirea unui profet și luaseră pe Mohamed drept acesta.

Si acum am ajuns la punctul cel mai caracteristic al vieții lui Mohamed adică la faimoasa lui călătorie nocturnă.

Iată cum e povestită această călătorie de însuși Mohamed:

„Eram culcat între colinele Safa și Merva (lângă Meca), când fui desțeptat de arhanghelul Gavril. Arhanghelul adusesse cu el pe Elborak, un cal argintiu, atât de iute, încât o putea duce urcând și legă-mă în un moment eram la porțile Ierusalimului. Elborak se opri. Descălecai și legă calul de inelele de cari se serveau profetii spre a-și lega animalele. Ieșii din templa, am înălțat rugăciuni împreună cu el. După rugăciune, încălecai din nou și ne continuarm drumul. Trecuserăm prin văzduh cu iuțea fulgerului. Ajun-

gând în cerul dintr-o dată Gavril mă luă în poartă.

— Cine e? întrebă o voce din năuntru.

— Eu, Gabriel.
— Cine mai e cu tine?
— Mohamed.
— Și a luat în primire apostolatul?
— Și l'a luat.
— Atunci bine a venit.

Poarta se deschise și intrarm în năuntru.
— Uite, Adam, tatăl tău, zise Gabriel, du-te de-l salută.

Mă dusi și-l salutai. Îmi primi salutul și-mi zise: „Ceram să înținem dorințele tale, o stimătu mea fra, o tu cel mai mare dintre profetii”.

Apoi ne-am depărtat. Urmând pe conducătorul meu în spațiul înfinit. Ajunserăm la cerul al doilea. Gabriel mă luă în poartă. După aceeași formalitate, furăm primiți înăuntru. Acolo am găsit pe Isus și pe Ioa; i-am salutat. Mi-au mulțumit și mi-au spus: Fericii frațele nostru mai mare, cel mai mare dintre profetii.

Tot călare pe Elborak, Mohamed trecu prin al treilea, al patrulea, al cincilea, al șaselea și al șaptelea cer, unde fu salutat de Iosif, Enoh, Aron, Moise și Abraham. De la cerul al 7-lea Mohamed intră în Lotus, care e ultima etapă a grădinei fericitii. Spiritele cerești nu pot să pătrundă mai departe. Acolo se afla un pom Lotus, cu fructele așa de mari încât un singur fruct ar fi putut să sature lumea întreagă timp de o zi. De la rădăcina acestui pom isvorau 4 râuri. Mohamed, după ce se plimbi prin toate părțile, se duse la templu. Aci, 70.000 de îngeri se rugau lui Dumnezeu. Nici odată același înger nu putea să intre de două ori în templu.

Templul acesta, construit din piatră nestimate, era înconjurat cu mii de lămpi cari ardeau neîncetat. Mohamed, după ce-și isprăvi rugăciunea, primi trei cupe: una cu vin, a doua cu lapte și a treia cu miere.

Mohamed a primit cupe ca lapte și a fost felicitat de arhanghel, pentru alegerea sa. În cele din urmă, s'a apropiat de tronul lui Dumnezeu, pe care era scris cu litere de foc următoarele cuvinte:

„E un singur Dumnezeu, iar Mohamed e profetul său”. Dumnezeu i-a poruncit să se roage de 50 de ori pe zi. Descinzând la cerul lui Moise, comunică acestuia porunca divină. Moise îi zise: du-te și spune lui Dumnezeu să mă reducă din numărul rugăciunilor, căci niciodată poporul nu va putea să se roage de 50 de ori.

Mohamed se ridică din nou, comunicând domnului dintră lui Moise. Atunci rugăciunile fură reduse la 40. Moise insistând din nou, se abținu ca numărul rugăciunilor să-mărice să se mărginească la 5. Și Mohamed se întoarse pe pământ cu sufletul satisfăcut.

Aci se termină povestea vedeniei lui Mohamed. Soția sa, Hedice, a mărturisit că în noaptea acestei călătorii fantastice, Mohamed dormea lângă ea.

(Sfârșitul în numărul viitor)

Pe viitor «UNIVERSUL LITERAR» se va pune în vânzare Sâmbătă dimineața.

SĂPUN DE TOALETĂ De o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, catifelează mâinele și tenul. Bucata lei 1.25.

Informațiuni artistice și literare

Spre a nu da loc la interpretări greșite, facem cunoscut odată pentru totdașu, că în «Universul Literar» articolele se pun în pagini fără nici o clasificare, fiindu-se scrisă numai de numele paginist. Numele colaboratorilor unui număr anunță totdașu în începutul primei pagini, în ordinea în care se succed articolele respective în corpul revistei.

Enigma lui Shakespeare e departe de a fi deslegată. Chestiunea aceasta se dă uneori uitării și apoi revine pe tapet dând loc la vii discuții.

Până acum paternitatea operei lui Shakespeare se atribuia cancelarului Bacon. Un profesor de la universitatea din Bruxelles, d. Constantin Demblow, susține acum că Shakespeare a fost un apoc, un vagabond, un hoț și că Hamlet, Othello, Regele Lear, Macbeth, etc., au fost scrise de un oare care Roger Manners.

Revista Les Annales din Paris a întreprins o anchetă în privința cubismului în pictură.

Asupra noii școli s'au pronunțat 4-mi de Saint Marceaux, Denys Puech, Leandre, Ernest Dubois și alții conștinând că cubismul e o farsă, e ceva ridicol și un pericol pentru arta franceză.

Rezultatul concursului nostru literar îl vom da în numărul viitor, concurenții fiind prea numeroși.

În numărul nostru de față anunțăm un nou concurs literar printre elevii și elevele școlilor secundare.

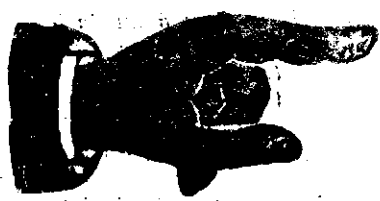
În anul trecut s'a descoperit de către muzicographul Fritz Stein în arhiva colegiului musical studentesc de la universitatea din Tena o nouă simfonie de marele Ludvig von Beethoven care dădea bine înțeles din înțereța marelui maestru. Această simfonie s'a executat cu mare succes în lumea întreagă, și tot savanții muzicali recunosc într-însa cea mai autentică simfonie a maestrului. Sus zisa simfonie se va cânta și în noi azi, Duminică în concertele simfonice de sub direcțiunea d-lui D. Dinicu.

„Acvija” piana cunoscutului autor și colaboratorului nostru d. Emil Nicolau, fiind acum liber scena Teatrului Național, zilele acestea vor începe reprezentațiile piesei „Hagi Tudose” a maestrului elavranca, carea îi va urma la rând apoi „Sapho”.

Cu prilejul înnoirării rășniștelor amănțești ale marelui Teatru, toate teatrele din Capitală au suspendat în seran de doliu reprezentațiile lor.

BUAINE și DUFA Introdusă în Cremol și Pudrel «F...» Pastă de dinți 1 bu BUCOL Apd gură

BOMBONE ORIENTAL Parfumat... De o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, catifelează mâinele și tenul. Bucata lei 1.25.

ASTA-ZI

are loc în

Sala Teatrului Leon Popescu

(Fostă LYRIC)

TRAGEREA MARILOR PREMII

oferite de ziarul „Universul” abonaților săi.

Se va câștiga:

Vila de la Sinaia

precum și alte

numeroase **PREMII**

de mare valoare